

**UNIwersYTET MEDYCZNY
W LUBLINIE**

Medical University of Lublin

**Lublin Science
and Technology Park S.A.**

International research and practice conference

**RELEVANT ISSUES OF MODERN MEDICINE:
THE EXPERIENCE OF POLAND AND UKRAINE**

October 20–21, 2017

**Lublin, Republic of Poland
2017**

International research and practice conference «Relevant issues of modern medicine: the experience of Poland and Ukraine» : Conference proceedings, October 20–21, 2017. Lublin: Izdevnieciba «Baltija Publishing». 168 pages.

Organising Committee:

- dr inż. Arkadiusz Małek, Dyrektor Działu Rozwoju, Lubelski Park Naukowo Technologiczny S.A.;
- prof., dr hab. n. med. Ryszard Maciejewski, Dziekan I Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Stomatologicznym Uniwersytet Medyczny w Lublinie;
- prof., dr hab. n. med. Irena Wrońska, Profesor zwyczajny Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Medyczny w Lublinie;
- dr. Marzena Furtak-Niczyporuk, professor Uniwersytet Medyczny w Lublinie.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.
The reference is mandatory in case of republishing or citation.

PHARMACEUTICAL SCIENCES

- Експериментальне вивчення протизапальних властивостей
рослинної пропіленгліколевої комбінації «фіталгін»
на моделі зимозанового запалення у щурів
Курт-Аметова Г. С., Анісімова А. А., Сімонян К. А......115
- Маркетингові дослідження лікарських засобів
для лікування урологічних захворювань
Бурда Н. Є., Журавель І. О.116
- Дослідження форм співпраці національного фармацевтичного університету
з аптечними закладами та фармацевтичними підприємствами України
Гавриш Н. Б., Барковська О. Я.119
- Етноботанічні особливості арабських рослин
Доля В. С., Головкін В. В......123
- Study of polyphenolic compounds of *Achillea micranthoides* Klok.
et Krytzka herbs
Dujun I. F., Mazulin O. V., Mazulin G. V......126
- Обґрунтування складу лікарського засобу
для лікування захворювань сечовивідних шляхів
Кузнєцова В. Ю., Сущук Н. А......129
- Дослідження гострої токсичності ліофілізованого
екстракту з трави *Polygonum Hydropiper* L.
Лукіна І. А., Мазулін О. В., Мазулін Г. В......132
- Research of antioxidant properties of ylidenhydrazides
of 3-benzyl-8-propylxanthinyl-7-acetic acid
Mykhalchenko Ye. K......135
- Possibilities of prophylaxis of cardiovascular diseases
from the point of view of farmaconutriciology
Smetanina K. I......137
- Ідентифікація та визначення кількісного вмісту тритерпенових
та стероїдних сполук талабану польового (*Thlaspi arvense* L.)
Тартинська Г. С., Журавель І. О., Кисличенко В. С......139
- Дослідження накопичення аукубіну в листях *Plantago media* L.
Хортецька Т. В., Мазулін О. В., Смойловська Г. П.143
- PREVENTIVE MEDICINE: MODERN STATE AND PROSPECTS**
Профілактика серцево-судинної патології.
Ракурс на ацетилсаліцилову кислоту
Афанасюк О. І., Шмалій В. І......147

ЕТНОБОТАНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АРАБСЬКИХ РОСЛИН**Доля В. С.**

*доктор фармацевтичних наук,
професор кафедри фармакогнозії, фармакології та ботаніки
Запорізький державний медичний університет*

Головкін В. В.

*кандидат фармацевтичних наук,
доцент кафедри фармакогнозії, фармакології та ботаніки
Запорізький державний медичний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Актуальність. При аналізі етноботанічних особливостей отруйних рослин Марокко [2, с. 98, 3, с. 15] було помічено багато особливостей в назвах рослин. Головна особливість – це синонімія назв однієї і тієї ж рослини берберською, тамазігхтською, марокканською арабською і арабською літературною мовою [6, № 85]. За новою Конституцією, прийнятою в 2011 р [4, с. 1], офіційними мовами стали тамазігхтська і арабська літературна. Однак в школах і на природничих факультетах університетів основною мовою навчання є французька мова [4, с. 3]. Така ситуація впливає на всі сфери життя країни.

Мета роботи. Провести аналіз деяких наукових і народних назв рослин Марокко.

Матеріали дослідження. Статті [1, с. 101, 2, с. 98, 3, с. 15, 4, с. 1, 5, с. 128, 6, с. 1707], монографія [6, № 1-490].

Методи дослідження. Ботанічний, фармакологічний, лінгвістичний, історичний, порівняльний.

Результати і їх обговорення. К. Лінней створив біномінальну систему назв рослин. У ній назви рослин складаються з роду і виду [1, с. 101]. Наукові назви рослин на національних мовах підкоряються тим же правилам [1, с. 101].

Родова назва рослин Марокко включає лексему дерево – Dar, кущ – Sājarat, квітка – Nuvarat, трава – 'Ušbat, Šiba, насіння – habb, ягода – 'ineb і ін. [6, № 89]. Видова назва включає термін великий – Kabîr, водяний – El-mā, морський – El-bahr, верблюжий – ej-jmel, червоний – āhmar і ін. [5, № 89]. Наприклад: Sbîb ej-jbel (sbîb-висушена ягода (виноград)), ej-jbel-гора (гірський виноград), тобто дельфініум лікарський, родина Жовтоцеві, лат. Delfinium officinalis Wendor, род. Ranunculaceae [6, № 433]; Nuwwâr e'mdlîkâ (Nuwwâr – квітка, e'mdlîkâ – блискучий (відполірований), квітка блискуча, жовтець трилопатевий, родина Жовтоцеві, лат. Ranunculus trilobus Desf. (Род. Ranunculaceae); Hašîš lerneb (Hašîš – трава, lerneb – заєць, заяча трава), тобто жовтозілля звичайне, род. Айстрові, лат. Senecio vulgaris L., род. Asteraceae [6 № 107].

Виявлено багато рослин, що мають однакову назву, наприклад: Habb el-hlu (Habb – насіння, el-hlu – солодке) мають фізаліс алкекенгі і вітанія снодійна, род. Пасльонові. Це явище називають повторюваність назв. В даному випадку явище у рослин близьких, що відносяться до одної родини.

У таблиці 1 наведені рослини різних родин, у яких повторюється один термін – колючка – šûk.

Таблиця 1

Рослини з терміном «колючка»

Арабська місцева назва	Переклад арабської назви	Українська назва рослини	Латинська назва рослини	Література
Šûk el-abyad	Біла колючка	Миколайчики польові Род. Айстрові	Eryngium campestre Dod. Род. Apiaceae	6 [№ 37]
Šûk aj-himar	Верблюжа колючка	Миколайчики польові Род. Айстрові	Eryngium campestre Dod. Род. Apiaceae	6 [№ 37]
Šûk zerqa	Блакитна колючка	Миколайчики польові Род. Айстрові	Eryngium campestre Dod. Род. Apiaceae	6 [№ 37]
Šûk aj-jmel	Верблюжа колючка	Розторопша плямиста. Род. Айстрові	Silybum marianum (L) Gaertner. Род. Asteraceae	6 [№ 108]
Šûk el-himar	Віслюча колючка	Розторопша плямиста. Род. Айстрові	Silybum marianum (L) Gaertner. Род. Asteraceae	6 [№ 108]
Šûk aj-jmel	Верблюжа колючка	Головатень колючий. Род. Айстрові	Echinops spinosus L. Род. Asteraceae	6 [№ 89]
Šûk el-himar	Віслюча колючка	Головатень колючий. Род. Айстрові	Echinops spinosus L. Род. Asteraceae	6 [№ 89]
Šûk r-re'yān	Колючка пастуха	Астрагал Буасьє. Род. Бобові	Astragalus boisseri Fish. Род. Fabaceae	6 [№ 228]
Šûk derbān	Колючка свиняча	Астрагал Буасьє. Род. Бобові	Astragalus boisseri Fish. Род. Fabaceae	6 [№ 228]
Qoq l-berri	Колючка дика	Артишок дикий. Род. Айстрові	Cynara cardunculus L. Род. Asteraceae	6 [№ 85]

Дані табл. 1 показують, що всі рослини мають синоніми з переносним значенням і вказують на густе опушення колючками. Однак назви рослин в науковій і народній номенклатурі відрізняються, наприклад, в науковій пишеть-

ся: Nuwarat eš-semš (Nuwarat – квітка, eš-semš – сонце), сонячна квітка, соняшник однорічний, род. Айстрові, а в народній номенклатурі вказується: Zahraratu aš-samš (Zahratu – квітка, aš-samš – сонце, сонячна квітка) соняшник однорічний род. Айстрові [1, с. 101, 6, № 90].

У народній номенклатурі часто один вид має декілька назв, наприклад, тютюн звичайний (*Nicotiana tabacum* L, род. Пасльонові) називають Dohān – тютюн для куріння, Tabbā – тютюн звичайний, takbā – жувальний тютюн. Численні синоніми вказують на різних діалектах, наприклад, блекота чорна – *Nyoscyamus niger* L., род. Пасльонові – має одну з назв – (знеболююче) марроканською мовою – Benj, туарегською – Afehleleh, берберською – Gengît [6, № 485].

Велика кількість назв рослин на основі народної номенклатури свідчить про те, що арабська термінологія перебуває на стадії становлення [1, с. 101].

Висновки. Родова назва арабських рослин включає лексиму квітка – Nuwarat, трава – Ušbat, šiba, насіння – Habb, ягода – ʿineb, видове включає Kabîr – великий, червоний – Āhmar, верблюжий – Ej-jmel і ін. Багато рослин мають однакові назви. Часто один вид має декілька назв. Численні синоніми з метафоричним переносом наводяться на різних діалектах. Назви рослин в науковій і народній номенклатурі відрізняються. У народній номенклатурі образні терміни вказують на особливість зовнішнього вигляду квіток, коренів, листя, на їх застосування або отруйні властивості.

Література:

1. Белозерова А. О некоторых особенностях арабской биологической терминологии и номенклатуры // Вестник Челябин. Гос. У-та, 2009, вып. 40., С. 98-103.
2. Головкин В.В. Этноботанические особенности ядовитых растений Марокко (семейство Лютиковые)/В.В. Головкин, В.С. Доля // Nauka I studia, 2017, № 2 – S. 71-74.
3. Доля В.С. Этнофармакологические особенности ядовитых растений семейства Пасленовые/В.С. Доля, В.В. Головкин // Int. Sci. Euro-Amer. Sct. Coop., 2016, Vol. 14. – S. 15-17.
4. Калегина Т.Е. Статус арабского языка в системе преподавания естественно – научных дисциплин в Марокко / Т.Е.Калегина, А.Ю.Середина // Электронный ресурс // Современный мусульманский мир: электрон, журнал. – 2017. – № 1. С. 1-6.
5. Шипилина А. А. классификация арабских реалий по предметному признаку и особенности их перевода на русский язык // Филология и культура, 2013. – № 1. – С. 128-132.
6. Bellakhdar J. La pharmacopée marocaine traditionnelle. Paris, Ibis Press.- 764 p.
7. Ouhaddu H. Ethotanical study of Medicinal plants of the Agadir on Tanane Province (South-West Morocco) / H. Ouhaddu, H. Boubaker, F. Msanda // J. Appl. Biosci, 2015, Vol. 84, – P. 1707-1722.